EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.6.19.
COM(2024) 625 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Szlovákia gazdaság-, szociális, foglalkoztatási, strukturális és költségvetési politikájáról

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 625 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Szlovákia gazdaság-, szociális, foglalkoztatási, strukturális és költségvetési politikájáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás helyzetének megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához.

---

1 HL L 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 HL L 306., 2011.11.23., 25. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

3 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

(2) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[4] célja, hogy fokozatosan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzájárul az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását. Szlovákia a REPowerEU célkitűzéseinek elérését elősegítő kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében új REPowerEU-fejezettel egészítette ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét.

(3) 2023. március 16-án a Bizottság kiadta „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” című közleményét[5], amely a szakpolitikai döntések megalapozására és a növekedés fokozásához szükséges keretfeltételek megteremtésére irányult. A közlemény kilenc egymást erősítő tényező mentén határozza meg a versenyképesség keretfeltételeit. Az aktuális termelékenységi kihívások kezelését, valamint az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességének fokozását szolgáló tényezőként a közlemény a magántőkéhez való hozzáférést, a kutatást és innovációt, az oktatást és a készségeket, valamint az egységes piacot emeli ki a reformok és a beruházások alapvető célterületeként. A közleményt követően, 2024. február 14-én a Bizottság bemutatta az egységes piacról és a versenyképességről szóló éves jelentését[6]. Az európai egységes piac versenyképességének erősségeit és kihívásait részletesen ismertető jelentés a kilenc versenyképességi tényező alapján követi az éves előrehaladást.

(4) A Bizottság 2023. november 21-én elfogadta a 2024-es éves fenntartható növekedési jelentést[7], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2024. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2024. március 22-én jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2023. november 21-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2024. évi jelentést is, amelyben Szlovákiát azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. Emellett a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2024. április 12-én elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2024. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2024. március 11-én elfogadott. 2024. január 16-án a Bizottság elfogadta a Szlovákia 2024. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt.

(5) 2024. április 30-án hatályba lépett az EU új gazdasági kormányzási kerete. A keret magában foglalja egyrészt a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletet, másrészt a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásáról szóló módosított 1467/97/EK rendeletet és a tagállamok költségvetési keretrendszeréről

---

4 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

szóló módosított 2011/85/EU irányelvet[8]. Az új keret célja, hogy fokozatos államháztartási konszolidációval, továbbá reformok és beruházások végrehajtásával fenntarthatóvá tegye az államadósságot és előmozdítsa a fenntartható és inkluzív növekedést. Előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabbá és következetesebbé teszi a végrehajtást. Minden tagállamnak nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet kell benyújtania a Tanácsnak és a Bizottságnak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek a tagállam költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazzák, amelyek a nemzeti törvényhozás ciklusának rendes hosszától függően 4 vagy 5 éves tervezési időhorizontra vonatkoznak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervben foglalt nettó kiadási pályának[9] meg kell felelnie az (EU) 2024/1263 rendeletben előírt követelményeknek, többek között annak, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy biztosítani kell, hogy a nettó kiadási pálya prudens szinten, a GDP 60 %-a alatt maradjon, továbbá a költségvetési hiányt középtávon a GDP 3 %-a alá kell csökkenteni, és/vagy e referenciaérték alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható. Az említett tervek elkészítésének támogatása céljából a Bizottság 2024. [június 21-én] iránymutatást fog nyújtani a tagállamoknak a tervek és az elért eredményekről szóló, későbbiekben benyújtandó éves jelentések tartalmára vonatkozóan, és az (EU) 2024/1263 rendelet 5. cikkének megfelelően (adott esetben referenciapályát és technikai információkat tartalmazó) technikai iránymutatást fog küldeni számukra a költségvetési kiigazításokhoz. A tagállamoknak 2024. szeptember 20-ig kell benyújtaniuk középtávú költségvetési-strukturális terveiket, kivéve, ha az adott tagállam és a Bizottság megállapodik a határidő észszerű időtartammal történő meghosszabbításáról. A tagállamoknak biztosítaniuk kell nemzeti parlamentjük bevonását, valamint adott esetben a független költségvetési intézményekkel, a szociális partnerekkel és más nemzeti érdekelt felekkel folytatott konzultációt.

(6) 2024-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek hozzájárulnak az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének eredményes kezeléséhez. A 2019., 2020., 2022. és 2023. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak

---

8 A Tanács (EU) 2024/1264 rendelete (2024. április 29.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (HL L, 2024/1264, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj), és a Tanács (EU) 2024/1265 irányelve (2024. április 29.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU irányelv módosításáról (HL L, 2024/1265, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 A 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 tanácsi rendelet 2. cikkében meghatározott nettó kiadás (HL L 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Nettó kiadások” alatt a következőket nem tartalmazó kormányzati kiadásokat értjük: i. kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(7) Szlovákia 2021. április 29-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta a Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[10], amelyet 2023. július 14-én módosítottak a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulásnak az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése szerinti aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából[11]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Szlovákia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(8) Szlovákia 2024. április 24-én benyújtotta 2024. évi nemzeti reformprogramját és 2024. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2024. évi nemzeti reformprogram Szlovákiának a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.

(9) A Bizottság 2024. június 19-én közzétette a Szlovákiára vonatkozó 2024. évi országjelentést[12]. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2023 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Szlovákia által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Szlovákia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés rávilágított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokra, valamint újonnan felmerült és kialakulóban lévő kihívásokra hívta fel a figyelmet. A jelentés értékelte továbbá a Szlovákia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(10) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Szlovákia vonatkozásában részletes felülvizsgálatot végzett. A Bizottság szolgálatai által az említett rendelet alkalmazásában Szlovákia makrogazdasági sebezhetőségeire vonatkozóan készített értékelés főbb megállapításait 2024 márciusában közzétették[13]. A Bizottság 2024. június 19-én megállapította, hogy Szlovákiában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Szlovákia különösen a költség-versenyképességgel, a külső

[10] A Tanács végrehajtási határozata (2021. július 13.) Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 10156/2021); ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1).

[11] A Tanács végrehajtási határozata (2023. július 14.) a Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. július 13-i végrehajtási határozat módosításáról ST 11205/2023 INIT, ST 11205 2023 ADD 1.).

[12] SWD(2024) 625 final.

[13] SWD(2024) 84 final.

egyenleggel, a lakáspiaccal és a háztartások adósságállományával kapcsolatos sebezhetőségekkel szembesül, amelyek – némi közelmúltbeli javulás ellenére – továbbra is fennállnak, és szakpolitikai intézkedésekre nem került sor. Szlovákia vonatkozásában a Bizottság 2023-ban részletes felülvizsgálatot végzett, és megállapította, hogy a sebezhetőségek középtávon várhatóan enyhülni fognak, így nem vezetnek makrogazdasági egyensúlyhiányhoz. A sebezhetőségek enyhültek ugyan, de nem olyan gyorsan, mint ahogy azt egy évvel ezelőtt várták. Úgy tűnik továbbá, hogy a javulások ciklikusak: a strukturális sebezhetőségek meggyökeresedni látszanak, miközben a szakpolitikai intézkedések elmaradtak. A folyó fizetési mérleg jelentős hiánya tavaly csökkent, de várhatóan erősen negatív tartományban marad, ami a jelentősen negatív nettó nemzetközi befektetési pozíció tartóssá válásához vezet. A maginfláció a vártnál tartósabbnak bizonyult, és az euroövezeti átlagnál magasabb maradt, miközben a fajlagos munkaerőköltség növekedése továbbra is nagyobb mértékű, mint a kereskedelmi partnerek többségénél. Ez az ár- és költségnyomás várhatóan sem idén, sem jövőre nem fog jelentősen enyhülni, ami akadályozhatja a versenyképesség és a külkereskedelmi mérleg javulását. A háztartások hitelfelvétele az évek során jelentősen nőtt, és a jelzáloghitelek visszaesése közepette 2023-ban lelassult. A lakásárak csökkentek, de még mindig kissé túlértékeltek, és várhatóan ismét emelkedni fognak, mivel a lakáskínálat továbbra is korlátozott. A lakáskeresletet olyan szakpolitikai beavatkozások támogatják, mint például a nemrégiben elfogadott jelzáloghitel-támogatások, amelyek akadályozzák a monetáris politika transzmisszióját és költségvetési szempontból költségesek. A költségvetési kiigazítás késedelmet szenvedett, és az előrejelzések szerint a magas államháztartási hiány idén tovább romlik, míg a GDP-arányos államadósság-ráta 2024-ben és 2025-ben a támogató GDP-növekedés ellenére várhatóan emelkedni fog, ami felfelé ható nyomást gyakorol a belső keresletre. Összességében a szakpolitikai intézkedések nem voltak elegendőek az azonosított sebezhetőségek kezelésére, ami hozzájárult azok tartóssá válásához. A költségvetési kiigazítás hozzájárulna a maginfláció csökkenéséhez és a külső pozíció megerősítéséhez, valamint az államadósság növekedésének megfékezéséhez; a túlzotthiány-eljárás elindítása alátámasztaná ezt a kiigazítást. Intézkedésre van szükség az áralapú és a nem áralapú versenyképesség javítása, valamint a lakáspiaccal és a háztartások adósságfelhalmozásával kapcsolatos kockázatok csökkentése érdekében is, többek között egy működő bérleti piac kialakításával.

(11) Az Eurostat által hitelesített adatok[14] alapján Szlovákia GDP-arányos költségvetési hiánya a 2022. évi 1,7 %-ról 2023-ban 4,9 %-ra nőtt, míg a GDP-arányos államadósság a 2022. év végi 57,7 %-ról 2023 végére 56,0 %-ra mérséklődött. A 2024-re vonatkozó költségvetés-politikai iránymutatásban[15] foglaltaknak megfelelően a Bizottság – a 2023. évi tényadatok alapján – a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban 2024 tavaszán kezdeményezni fogja a hiányalapú túlzotthiány-eljárások megindítását. 2024. június 19-én a Bizottság az EUMSZ 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést[16] adott ki. A jelentés megvizsgálta Szlovákia költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2023-ban meghaladta a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. Ezen értékelés fényében, valamint a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság EUMSZ 126. cikkének (4) bekezdése szerinti véleményének mérlegelését követően a Bizottság a jelentés következtetéseinek megfelelően júliusban

14 Eurostat – Euromutatók, 2024. április 22.

15 COM(2023) 141 final.

16 A Bizottság jelentése – Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentés, 2024. június19., COM(2024)598 final.

a 126. cikk (6) bekezdése alapján a túlzotthiány-eljárás megindítására szándékozik javaslatot tenni, ajánlva, hogy a Tanács Szlovákiára vonatkozóan fogadjon el a túlzott hiány fennállásáról szóló határozatot.

(12) A Tanács 2022. július 12-én azt ajánlotta[17], hogy Szlovákia 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja[18], figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Ugyanakkor Szlovákiának készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Szlovákia részére egyebek mellett azt az ajánlást is megfogalmazták, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós források felhasználásával fokozza a zöld és a digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal[19] 2023-ban expanzív volt, és a GDP 6,1 %-ának felelt meg, magas inflációs környezetben. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése a GDP 3,8 %-ának megfelelő expanzív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra. A kiadásoknál figyelembe vették, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott szükséghelyzeti támogatási intézkedések költsége a GDP 0,2 %-ával csökken. Figyelembe vették továbbá a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem alacsonyabb költségeit is (a GDP 0,1 %-ával). A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások középtávú potenciális kibocsátásnövekedés mértékét meghaladó expanzív hatása tehát nem az energiaárak emelkedésének leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott célzott szükséghelyzeti támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások expanzív növekedését a nem célzott szükséghelyzeti energiaügyi intézkedések, a közszférabeli bérek és a szociális ellátások tartós emelése, a magasabb egészségügyi kiadások, valamint egyes áruk héamértékének csökkentése magyarázzák. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése nem volt összhangban a tanácsi ajánlással. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 3,2 %-át tették ki. A nemzeti finanszírozású beruházások 2023-ban a GDP 3,2 %-át tették ki, ami 2022-höz képest 0,8 százalékpontos éves növekedést jelent. Szlovákia addicionális beruházásokat

[17] A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Szlovákia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 205. o.).

[18] A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése alapján Szlovákia esetében a potenciális kibocsátás középtávú növekedése nominális értéken 2023-ban 12,4 %-ra tehető, a tízéves átlagos potenciális reálnövekedési ráta és a 2023. évi GDP-deflátor alapján.

[19] A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma, amely a nemzeti és az uniós finanszírozású költségvetési intézkedések összesített hatásából eredő gazdasági impulzust tükrözi. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedésnek és ii. az elsődleges kiadások változásának a különbsége, ahol az elsődleges kiadások nem tartalmazzák sem a diszkrecionális bevételi intézkedéseket, sem a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket, viszont tartalmazzák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok vissza nem térítendő támogatásaiból finanszírozott kiadásokat. A mutató negatív (pozitív) előjele expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelent.

finanszírozott a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból. Szlovákia a zöld és a digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra – például az energia-infrastruktúrára, a kibocsátásmentes közlekedésre és az épületek energiahatékonyságának javítására – irányuló közberuházásokat finanszírozott, részben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós forrásokból.

(13) A 2024. évi stabilitási program fő előrejelzései a következőképpen foglalhatók össze. A költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2024-ben 2,0 %-os, 2025-ben pedig 3,1 %-os reál-GDP-növekedéssel számol, a HICP-inflációt pedig 2024-ben 3,2 %-ra, 2025-ben pedig 4,4 %-ra prognosztizálja. A GDP-arányos államháztartási hiány 2024-ben várhatóan 5,9 %-ra nő, majd 2025-ben a GDP 5,4 %-ának megfelelő szintre csökken, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére várhatóan 58,6 %-ra, 2025 végére pedig 59,8 %-ra nő. Az előrejelzések szerint 2025 után az államháztartási hiány 2026-ra fokozatosan a GDP 5,2 %-ára csökken, 2027-ben pedig a GDP 5,5 %-ára nő. Az államháztartási egyenleg tehát a tervek szerint a program időhorizontjában nem tér vissza a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaérték alatti szintre. Másrészről az előrejelzések szerint 2025 után a GDP-arányos államadósság 2026-ra a GDP 63,6 %-ára, 2027-ben pedig 67,8 %-ára nő.

(14) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2024-ben 2,2 %-kal, 2025-ben pedig 2,9 %-kal nő, a HICP-infláció pedig 2024-ben 3,1 %, 2025-ben pedig 3,6 % lesz.

(15) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 5,9 %-ának megfelelő költségvetési hiányt vetít előre, és azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végére 58,5 %-ra növekszik. A hiány 2024. évi növekedése elsősorban a következőknek tulajdonítható: az energiaárak támogatását szolgáló hatályos intézkedések folytatása és új kiadásnövelő intézkedések, például a 13. havi nyugdíj tartós emelése, az egészségügyre fordított kiadások növelése, új idegenforgalmi és sportminisztérium létrehozása, az oktatási törvény módosítása, amely biztosítja a 3 évnél idősebb gyermekek számára az óvodai felvételhez való jogot, és javítja a sajátos nevelési igényű gyermekek jogait, valamint teljesítményalapú szerződések bevezetése az állami egyetemeken. A Bizottság becslései alapján a költségvetési irányvonal 2024-ben várhatóan restriktív lesz, a GDP 1,4 %-ának megfelelő mértékben.

(16) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások nagysága 2024-ben a GDP 1,2 %-a lesz, szemben a 2023. évi 0,5 %-kal. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek majd lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatással lennének Szlovákia államháztartási egyenlegére és államadósságára.

(17) A Tanács 2023. július 14-én azt ajánlotta[20], hogy Szlovákia folytasson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások[21] nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 5,7 %-ra korlátozza. A Bizottság a 2023. évi költségvetés végrehajtásával és a 2024. évi költségvetésiterv-

[20] A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Szlovákia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2023. évi stabilitási programját (HL C 312., 2023.9.1., 233. o.).

[21] A nettó elsődleges kiadások alatt a következők nélkül számított nemzeti finanszírozású kiadásokat értjük: i. a diszkrecionális bevételi intézkedések, ii. a kamatkiadások, iii. a ciklikus munkanélküliségi kiadások, valamint iv. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

javaslatok elkészítésével összefüggésben felhívta a tagállamok figyelmét arra, hogy a 2023. évi tényadatok függvényében javasolni fogja a hiányalapú túlzotthiány-eljárások megindítását a Tanácsnak. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint Szlovákia nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadásai 2024-ben 6,2 %-kal fognak emelkedni, ami meghaladja a kiadások növekedésének maximális ajánlott mértékét. A nettó nemzeti finanszírozású elsődleges kiadások ajánlott maximális növekedési rátáját meghaladó többletkiadások 2024-ben a GDP 0,2 %-át teszik ki. Így fennáll annak a kockázata, hogy az ország nem felel meg teljes mértékben a tanácsi ajánlásnak.

(18) A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Szlovákia 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Emellett a Tanács pontosította, hogy amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése miatt új támogatási intézkedésekre vagy a meglévők folytatására lesz szükség, Szlovákiának biztosítania kell, hogy ezek a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, beleférjenek a költségvetési keretekbe, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések nettó költségvetési terhe[22] 2023-ban a GDP 2,1 %-át, 2024-ben 0,4 %-át, 2025-ben pedig 0,0 %-át teszi ki. Konkrétan, várhatóan 2024-ben is hatályban marad a lakossági gázárakra bevezetett árplafon. Ha a kapcsolódó megtakarításokat a tanácsi ajánlásnak megfelelően a költségvetési hiány csökkentésére használják fel, akkor az az előrejelzések szerint 2024-ben a GDP 1,7 %-ának megfelelő mértékű költségvetési kiigazítást eredményezne, miközben ugyanebben az évben a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges kiadások[23] a GDP 0,2 %-ának megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Az előrejelzés szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket nem fogják 2023–2024-ben a lehető leghamarabb kivezetni. Így fennáll annak a kockázata, hogy az ország nem felel meg a tanácsi ajánlásnak. Emellett a kapcsolódó megtakarításokat az előrejelzés szerint nem használják fel teljes mértékben az államháztartási hiány csökkentésére. Emiatt is fennáll annak a kockázata, hogy az ország nem felel meg a tanácsi ajánlásnak. A kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuló szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések költségvetési terhe a becslések szerint 2024-ben a GDP 0,0 %-át teszi ki (2023-ban 0,0 %-ot).

(19) A Tanács emellett azt is ajánlotta, hogy Szlovákia tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása érdekében. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású közberuházások a 2023. évi GDP-arányos 3,2 %-hoz képest 2024-ben a GDP 3,0 %-ára csökkennek. Ez a csökkenés az uniós strukturális alapok 2014–2020-as programozási időszakának végére vezethető vissza, amelyhez kapcsolódóan 2023-ig álltak rendelkezésre

[22] Ez a szám az említett kiadási és bevételi intézkedések éves költségvetési terhét mutatja, adott esetben az energiaszolgáltatók által a rendkívüli nyereségükre kivetett adók levonásával.

[23] E hatás, amely a nominális GDP arányaként fejezhető ki, az elsődleges államháztartási kiadások változásának és a középtávú (tízéves) átlagos potenciális nominális GDP-növekedésnek az összevetéséből adódik, ahol az elsődleges államháztartási kiadások nem tartalmazzák i. a diszkrecionális bevételi intézkedések járulékos költségvetési hatását ii. az egyszeri kiadásokat, iii. a ciklikus munkanélküliségi kiadásokat, valamint iv. a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok vissza nem térítendő támogatásaiból finanszírozott kiadásokat.

források. Emellett magyarázható azzal is, hogy egy katonaifelszerelés-szállítást 2025-ig elhalasztottak. Ezen addicionális tényezők figyelembevételével az értékelés szerint a 2024. évi közberuházások megfelelnek a tanácsi ajánlásnak. Ezzel szemben az uniós forrásokból (többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból) finanszírozott közkiadások mértéke a 2023. évi GDP-arányos 3,2 %-hoz képest 2024-ben várhatóan a GDP 2,0 %-ára csökken. Ez a csökkenés az uniós strukturális alapok 2014–2020-as programozási időszakának végére vezethető vissza, amelyhez kapcsolódóan 2023-ig álltak rendelkezésre források.

(20) Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján, és változatlan szakpolitikát feltételezve a Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2025-ben a GDP 5,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. A hiány 2025. évi csökkenése elsősorban arra vezethető vissza, hogy a magasabb infláció nyomán nőtt a nominális GDP, így emelkedett a bevételek szintje. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 59,9 %-ra nő. A prudens költségvetési politika hozzájárulna egyrészt a maginfláció csökkenéséhez, amely jelenleg jóval meghaladja az euroövezeti átlagot és tartóssá válása esetén ronthatja a versenyképességet, másrészt pedig a külső pozíció megerősítéséhez.

(21) Szlovákia adórendszere számára előnyös lehet a növekedés szempontjából kedvezőbb adószerkezet, amely fellendíti a munkaerőpiaci részvételt, miközben előmozdítja a környezetvédelmet és a költségvetési fenntarthatóságot, valamint javítja a méltányosságot. Jelenleg a munkából származó jövedelemre kivetett, az összes adó százalékában kifejezett adók aránya 52,4 %-kal az ötödik legmagasabb az EU-ban. Szlovákiában viszonylag magas az alacsonyabb keresetűek adóéke, ami visszatartja a munkaerőpiaci részvételt egy olyan környezetben, ahol a munkából származó adóztatása az uniós átlagnál kevésbé progresszív. Az állami bevételeket és a munkakörülményeket negatívan befolyásolja a munkavállalók és az önfoglalkoztatók között az adók, a társadalombiztosítási járulékok és a nem adójellegű kötelező befizetések terén fennálló jelentős különbség, ennek eredményeképpen az EU-ban itt a legmagasabb a színlelt önfoglalkoztatók aránya. Szlovákiában a rendszeres ingatlanadóból származó bevételek elmaradnak az uniós bevételekhez képest; mindössze a GDP 0,4 %-át teszik ki, szemben a 2,1 %-os uniós átlaggal. Ez az eltérés Szlovákia területalapú adórendszeréből ered, amely a piaci érték helyett az ingatlan mérete alapján számítja ki az adókat, ami stagnáló adóbevételekhez vezetett, miközben a lakásárak az elmúlt években emelkedtek. A környezetvédelmi adózás területén Szlovákia 2022-ben figyelemreméltóan jól teljesített, meghaladva a környezetvédelmi adók uniós átlagát, mind a GDP-hez viszonyítva, mind a teljes adózás arányában. Ez azonban főként a jelentős adóalapból származó erőteljes energiaadó-bevételeknek volt köszönhető. Ezzel szemben a közlekedésre, a környezetszennyezésre és az erőforrásokra kivetett adókból származó bevételek elmaradtak az uniós átlagtól, ami „a szennyező fizet” elv alkalmazása megerősítésének lehetőségét mutatja. Az elmúlt években tapasztalt jelentős javulás ellenére a hozzáadottérték-adó terén tapasztalható adóügyi megfelelési hiányosságok továbbra is meghaladják az uniós átlagot. Ugyanakkor Szlovákia 2010 és 2021 között jelentősen csökkenteni tudta ennek mértékét a 2014 óta bevezetett valamennyi belföldi és EU-n belüli tranzakcióra vonatkozó kötelező jelentéstételnek, valamint a fordított adózási mechanizmus szélesebb körű alkalmazásának köszönhetően. Az adó-, társadalombiztosításijárulék- és nem adójellegű kötelező fizetési rendszerek észszerűsítésére irányuló intézkedések, valamint az adminisztratív és megfelelési költségek csökkentésére irányuló intézkedések növelhetik az állami bevételeket és támogathatják a költségvetési

fenntarthatóságot. Az elmúlt években Szlovákia számos nem célzott intézkedést fogadott el, amelyek negatív hatással lehetnek például az ingatlanárakra és az árversenyképességre, ami szintén tisztességtelen erőforrás-elosztáshoz vezetett. Emellett a költségvetési eljárás meglévő kiadási felülvizsgálatának elégtelen végrehajtása megakadályozza az olyan azonosított megtakarítások megvalósítását, amelyek az államháztartás javát szolgálhatnák. Ezenfelül az adóhatóság digitalizációjának további javítása – különösen az elektronikus számlázás és az előre kitöltött adóbevallások területén – hozzájárulhat az adórendszer hiányosságainak további csökkentéséhez, az adóügyi megfelelés megkönnyítéséhez és költségeinek csökkentéséhez.

(22) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan hatékonyan hozzájárulnak a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének kezeléséhez. Szlovákia hosszú távú versenyképességének a zöld és a digitális átállás révén történő fokozásához, és ezzel egyidejűleg a társadalmi méltányosság biztosításához elengedhetetlenül fontos, hogy a REPowerEU-fejezettel kiegészített terv eredményes végrehajtása e szűkös időkereten belül gyorsan megvalósuljon. A tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése szempontjából meghatározó jelentőséggel bír, hogy Szlovákia – a felmerülő késedelmek kezelésével – folytassa a reformok végrehajtását és felgyorsítsa a beruházásokat, miközben hatékony irányítási és stabil igazgatási kapacitást biztosít. Szlovákia különböző akadályokkal néz szembe a helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtása terén, és számos nagyberuházási projekt esetében fennáll a kockázata annak, hogy nem valósul meg. A beruházások végrehajtása lelassult, különösen az egészségügy, az épületek energetikai felújítása, az ipar dekarbonizációja, a természetvédelem és a vízgazdálkodás területén. Egyes folyamatban lévő reformok – például a tájtervezés területén – szintén nem a terveknek megfelelően haladnak előre, és további akadályokat jelenthetnek. A szlovák közigazgatás strukturálisan alacsony hatékonyságtól és a különböző kormányzati szinteken az összetett reformok és beruházások végrehajtásához szükséges közigazgatási kapacitás hiányától szenved. További kezelendő akadályok például a közbeszerzéshez és a hosszadalmas engedélyezési eljárásokhoz kapcsolódnak, amelyek jelentős késedelmeket okoznak. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) A kohéziós politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként Szlovákiának az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban 2025 márciusáig felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat, valamint nemzeti energia- és klímatervét. Az egyes programokhoz nyújtott uniós finanszírozás végleges összegét e felülvizsgálat alapján fogják meghatározni. Szlovákia eredményeket ért el a kohéziós politika és a szociális jogok európai pillérének végrehajtása terén, azonban tartósan fennáll és jelentős a fővárosi régió és a többi régió gazdasági és társadalmi fejlődésének egyenlőtlensége. Döntő fontosságú a kohéziós politikai programok végrehajtásának felgyorsítása és a programban elfogadott prioritások végrehajtásának folytatása, amelyek továbbra is aktuálisak. Különösen fontos a helyi, regionális és nemzeti hatóságok közigazgatási kapacitásának megerősítése, valamint a partnerség és a

felelősségvállalás javítása, többek között a civil társadalom érdekelt feleinek fokozottabb bevonása révén. Továbbra is erőfeszítéseket kell tenni a marginalizált roma közösségek társadalmi és gazdasági befogadásának erősítésére életkörülményeik javítása, a magas színvonalú, nem szegregált oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés biztosítása, valamint munkaerőpiaci integrációjuk támogatása révén. Ezzel egyidejűleg be kell fejezni a tervezett ivóvíz- és szennyvízinfrastruktúra-beruházásokat. Ezenfelül a körforgásos gazdaságra, a hulladékgazdálkodásra, valamint a köz- és lakóépületek energiahatékonyságának növelésére irányuló tervezett beruházások kulcsfontosságúak a zöld átállás szempontjából. Hasonlóképpen elengedhetetlen, hogy további előrelépés történjen a megújuló energiaforrások fejlesztése és a gazdaság dekarbonizációja terén. A tartós munkanélküliség leküzdése érdekében meg kell erősíteni az aktív munkaerőpiaci szakpolitikákat. E tekintetben kulcsfontosságúak a hatékony átképzési és felnőttképzési rendszerek. Végezetül a 3 év alatti gyermekek minőségi és megfizethető kisgyermekkori nevelésének és gondozásának biztosítása elengedhetetlen a nemek közötti egyenlőség előmozdításához a munkaerőpiacon és a társadalomban.

(24) A kohéziós politikai program félidős felülvizsgálatával összefüggésben érdemes további figyelmet fordítani a természeti erőforrások fenntartható felhasználására irányuló beruházások fellendítésére, különösen az e területen az előző programozási időszakban elmaradt beruházások miatt. Szlovákia a Stratégiai Technológiák Európai Platformjának kezdeményezését is felhasználhatná az ipari átalakulás támogatására a digitális technológiák és a deep tech innováció, a tiszta és erőforrás-hatékony technológiák, valamint a biotechnológia területén.

(25) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Szlovákia számos további kihívással szembesül az igazságügyi és korrupcióellenes kerettel, a közbeszerzési eljárásokban az átláthatóság és a verseny hiányával, a munkaerőpiaccal, az alapkészségek elégtelen szintjével, a kisgyermekkori nevelésbe és gondozásba való bevonás hiányával és az abban való alacsony részvételi aránnyal, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással, a természeti erőforrások megőrzésével és a körforgásos gazdaság keretével kapcsolatban.

(26) A közelmúltbeli jogszabályi változások, különösen a büntető törvénykönyv módosításai és a különleges ügyészség felszámolása komoly aggályokat vetnek fel a szlovák igazságszolgáltatási és bűnüldözési rendszer függetlenségével és feddhetetlenségével kapcsolatban. Megfelelő biztosítékok hiányában ezek a fejlemények azzal a veszéllyel járnak, hogy gyengítik a büntető igazságszolgáltatási rendszer kapacitását és a korrupció elleni küzdelem – beleértve a magas szinten elkövetett korrupciós és csalási ügyektől való elrettentés, azok felderítése és büntetőeljárás alá vonása – hatékonyságát. A helyzetet tovább ronthatja a korrupció elleni küzdelemre szakosodott rendőrség (NAKA) tervezett átszervezése. Emellett aggodalomra ad okot az is, hogy a Bírói Tanács több tagját hivatali idejük lejárta előtt nemrégiben elbocsátották, valamint a Bírói Tanács függetlenségét biztosító biztosítékok hiánya. Ezek a fejlemények azzal a veszéllyel járnak, hogy rontják Szlovákia üzleti és szabályozási környezetét, és ezáltal versenyképességét.

(27) Szlovákiában a széttagolt irányítási rendszer és a különböző közigazgatási szintek közötti gyenge koordináció hátrányosan hat az üzleti környezetre és különösen az ország azon képességére, hogy hatékonyan végrehajtsa a szakpolitikákat és a beruházási projekteket. Emellett a minőségi közszolgáltatások nyújtása, valamint a helyi és regionális önkormányzatok pénzügyi függetlensége általában gyenge. Ez a

gyorsított jogalkotási eljárások folyamatos alkalmazásával együtt a szabályozási keret kiszámíthatatlanságát eredményezi. Ugyanakkor, míg a helyreállítási és rezilienciaépítési terv a szlovákiai közbeszerzési eljárások egyszerűsítésére törekszik, továbbra is fennállnak a közbeszerzések átláthatóságának és versenyének hiányával kapcsolatos kihívások. Ezt jól példázza, hogy 2023-ban a közbeszerzési szerződések 33 %-át egyedüli ajánlattevőknek ítélték oda. E kihívások következtében a közbeszerzéseket nem használják fel kellőképpen és stratégiailag megfelelően a fontos politikai célkitűzések előmozdítására, ami gátolja a zöld és a digitális átállás irányába tett előrelépést, és akadályozza Szlovákiát abban, hogy javítsa gazdasági potenciálját. A közbeszerzési keret közelmúltban javasolt módosításai és a stratégiai beruházásokra vonatkozó új jogszabályok tovább akadályozhatják a közbeszerzések átláthatóságát és a versenyt, és a megfelelő biztosítékok csökkentésének kockázatát hordozzák magukban, különösen a nagyszabású beruházások esetében.

(28) Szlovákiában a tanulók viszonylag nagy része nem ér el egy minimális szintet a matematikai, olvasási és természettudományos alapkészségek terén. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet 2022. évi nemzetközi tanulói teljesítménymérési programja (PISA) szerint Szlovákia az alapkészségek terén legrosszabbul teljesítő országok közé tartozik: a diákok több mint 30 %-a alulteljesít a matematika és az olvasás terén, és csökken a legjobban teljesítők aránya, ami akadályozza az ország hosszú távú innovációs potenciálját és versenyképességét. Az eredmények azt mutatják továbbá, hogy a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű – többek között a marginalizált roma közösségekből származó – diákok esetében jelentős tanulmányi hiányosságok mutatkoznak; 62,6 %-uk nem szerez alapkészségeket matematikából. Ez összhangban van a szlovák oktatási rendszer szélesebb körű egyenlőtlenségeivel. A szlovák helyreállítási és rezilienciaépítési terv számos intézkedést tartalmaz az oktatás területén, de nem kellően célzott az alapkészségekkel rendelkező gyermekek arányának növelésére. A pedagógusok oktatása és képzése szempontjából előnyös lenne, ha nagyobb hangsúlyt fektetnének a tanulók alapkészségeinek fejlesztésére irányuló támogatásra. Emellett a tanári szakma nem elég vonzó a képzett munkaerő hiányának kezeléséhez, és javítani lehetne a tanárok oktatásának és képzésének minőségét, valamint növelni lehetne a tanársegédek, valamint a társaktól való tanulás és a mentorálási lehetőségek elérhetőségét. Nagy lehetőségek rejlenek továbbá a gyermekek kisgyermekkori nevelésbe és gondozásba való beiratkozásának növelésére azáltal, hogy növelik a kisgyermekkori nevelési és gondozási helyek elérhetőségét, és ösztönzik a szülők általi igénybevételüket. Míg a szlovák helyreállítási és rezilienciaépítési terv támogatja a 3 év feletti gyermekek beiratkozási arányának növelését, 2023-ban a 3 év alatti gyermekek mindössze 1 %-a vett részt kisgyermekkori nevelésben és gondozásban, ami a legalacsonyabb beiratkozási arány az EU-ban. A kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel növelése segít jobban felkészíteni a gyermekeket a készségek elsajátítására későbbi életük során, csökkenti a korai iskolaelhagyást, és elősegíti a szülők, különösen a nők munkaerőpiaci részvételét.

(29) Szlovákia nettó szén-dioxid-eltávolítása az előrejelzések szerint jelentősen csökkenni fog a földhasználati, földhasználat-változtatási és erdőgazdálkodási ágazatban, ami azt jelzi, hogy az ország nem fogja teljesíteni a LULUCF-rendeletben 2030-ra kitűzött – 6 821 kt szén-dioxid-egyenértéknek megfelelő célt. Ez együtt jár azzal, hogy Szlovákiában az éghajlati kockázatok értékelése elégtelen, és az ország kihívásokkal néz szembe az éghajlati kockázatokkal kapcsolatos információk gyakorlati megoldásokba való átültetése terén. Annak érdekében, hogy az elkövetkező években megforduljon ez a tendencia, fontos lesz az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást

célzó intézkedések előmozdítása, beleértve a természetalapú megoldásokat is, és azok integrálása a vonatkozó nemzeti szakpolitikákba, a természetvédelmi területek övezetbe sorolásának befejezése és a természeti erőforrások fenntartható használatának előmozdítása. Ugyanakkor további szakpolitikai intézkedésekre van szükség a körforgásos gazdaságra való átállás előmozdítása érdekében. Szlovákia esetében fennáll a kockázata annak, hogy nem teljesíti a települési szilárd hulladékra vonatkozó 2025-ös célt, amely tekintetében 2020-ban még mindig 19,2 százalékponttal maradt el a 2025-re kitűzött 55 %-os célértéktől, valamint a csomagolási hulladékra vonatkozó célt, amely tekintetében 2020-ban 5,3 százalékponttal maradt el a 2025-re vonatkozó 65 %-os célértéktől[24]. Hasznos lenne, ha Szlovákia javítaná az erőforrás-termelő hulladékgazdálkodást, hogy visszaszorítsa a hulladéklerakókban való elhelyezést és növelje a települési és csomagolási hulladék újrafelhasználását, valamint a körforgásos anyagok ipari és építőipari felhasználását.

(30) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel 2024-ben a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlás végrehajtása érdekében. Szlovákia esetében az 1., 2., és 3. ajánlás hozzájárul az első, a második, a harmadik, a negyedik és az ötödik euroövezeti ajánlás végrehajtásához.

(31) A Bizottság részletes felülvizsgálata és az egyensúlyhiány fennállására vonatkozó következtetése alapján az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásokat az alábbi 1., és 3. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak a lakáspiachoz, a háztartások adósságállományához és a külső pozícióhoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 3. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak a költség-versenyképességhez kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. Az 1. és 3. ajánlás – a (30) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárul az egyensúlyhiány kezeléséhez és az euroövezetre vonatkozó ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Szlovákia 2024-ben és 2025-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Kellő időben nyújtsa be a középtávú költségvetési-strukturális tervet. A megreformált Stabilitási és Növekedési Paktum követelményeinek megfelelően 2025-ben korlátozza a nettó kiadások[25] növekedését olyan mértékűre, amely összhangban van azzal, hogy az államháztartási hiány a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték felé közelítve csökken, és az államadósság középtávon prudens szinten marad. Tegye hatékonyabbá az adószerkezetet, többek között a munkaerőpiacot hátráltató tényezők csökkentése, valamint a környezetvédelmi és a rendszeres ingatlanadó fokozottabb alkalmazása révén.

[24] EEA és ETC/CE: European Topic Centre on Circular Economy [A körforgásos gazdasággal foglalkozó európai témaközpont] 2022. Korai előrejelző értékelés a települési és csomagolási hulladékra vonatkozó 2025-ös célokkal kapcsolatban (https://www.eea.europa.eu/publications/country-profiles-early-warning-assessments).

[25] Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontja szerint „nettó kiadások” a következőket nem tartalmazó kormányzati kiadások: kamatkiadások, a diszkrecionális bevételi intézkedések, az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

Csökkentse a költséges kiadási intézkedéseket, többek között a kiadások felülvizsgálatának végrehajtása révén. Folytassa az adóügyi megfelelés megerősítését, többek között az adóigazgatás digitalizációjának fokozása révén. Csökkentse a háztartások adósságállományával kapcsolatos kockázatokat a lakáskínálat támogatása és a bérleti piac bővítése révén.

2. Gondoskodjon a hatékony irányításról, erősítse meg az uniós alapok kezeléséhez szükséges közigazgatási kapacitást, gyorsítsa fel a beruházásokat és tartsa fenn a reformok végrehajtásának lendületét. Kezelje a felmerülő késedelmeket, lehetővé téve a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv folyamatos, gyors és hatékony végrehajtását, biztosítva a reformok és beruházások 2026 augusztusáig történő befejezését. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai program végrehajtását. A félidős felülvizsgálat keretében továbbra is összpontosítson az elfogadott prioritásokra, hozzon intézkedéseket a természeti erőforrások fenntartható felhasználására irányuló beruházások iránti igények jobb kezelése érdekében, figyelembe véve a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezés által a versenyképesség javítására kínált lehetőségeket.

3. Erősítse meg az igazságügyi és korrupcióellenes rendszer hatékonyságát, függetlenségét és integritását, többek között annak biztosításával, hogy megfelelő biztosítékok állnak rendelkezésre a magas szinten elkövetett korrupciós ügyek hatékony felderítéséhez és büntetőeljárás alá vonásához. Javítsa a versenyképességet és a termelékenységet, többek között a közbeszerzési eljárásokban az átláthatóság és a verseny biztosítása révén, a jó irányítás előmozdítása és a közkiadások hatékonyságának javítása érdekében. Erősítse meg az alapkészségek oktatását, többek között a hátrányos helyzetű, például a marginalizált roma közösségekből származó gyermekek esetében, valamint növelje a 3 év alatti gyermekek megfizethető, magas színvonalú kisgyermekkori nevelésének és gondozásának elérhetőségét és igénybevételét. Erősítse meg az erőforrás-termelő hulladékgazdálkodást, a települési és csomagolási hulladék újrafelhasználását, valamint a természeti erőforrások megőrzését a természetalapú megoldások általános érvényesítése és a természetvédelmi területek övezetekbe sorolásának véglegesítése révén.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök